

YANGIN ÖNCESİ VE SONRASINDA ALINACAK GENEL ÖNLEMLER

Yangın gerek iş güvenliği anlamında gerekse de günlük yaşamımızda karşılaştığımız tehlikelerden biridir. Günlük hayatta bir yangınla karşılaşma durumunda herkesin doğru ya da yanlış yapılması gerekenlerle ilgili bir fikri vardır. Ancak bunların ne kadarı doğru ve ne kadarı uygulanabilir, bunu düşünmek gerekir. Yanabilen malzemelerle iç içe olduğumuz yaşamımızda yangın riski her zaman vardır. Önemli olan yangına hazırlıklı olmaktır.

YANMA OLAYI

Yanma, yanıcı maddenin ısı ve oksijenle birleşmesi sonucu oluşan kimyasal olaydır. Yanma olayının oluşabilmesi için, yanıcı madde, ısı ve oksijenin bir arada bulunması gerekir. Buna yangın üçgeni denir. Yangın oluşabilmesi için bu üçgenin kenarları eksiksiz olmalı. Bu yüzden **yangını önlemenin ilk ve en basit yolu ısı veya oksijenden birini uzaklaştırmaya çalışmaktır.**

YANGIN

Katı, sıvı veya gaz hâlindeki yanıcı maddelerin kontrol dışı yanma olayına yangın denir.

Yangın Sınıfları

Yangın yanmakta olan maddeye göre çeşitli sınıflara ayrılmıştır. Bunlar A, B, C ve D sınıfı yangınlardır.

A Sınıfı Yangınlar

Katı yanıcı maddeler nedeniyle oluşmuş yangınlardır. Adi yangınlar da denir. Metaller dışındaki yanabilir bütün katı maddeleri kapsar. Odun, kömür, kâğıt, pamuk, ot, tahta vb. maddelerin yangınları katı madde yangınlarına örnektir.

Sıvı söndürücü veya kuru kimyevi tozlu söndürücüler kullanılabilir.

B Sınıfı Yangınlar

Yanabilen sıvılar bu sınıfa girer. Benzin, benzol, yağlar, yağlı boyalar, katran, alkol, tiner vb. sıvıların yangınıdır. Temel özellikleri korsuz ve alevli yanmalarıdır. Temel söndürme prensibi köpüktür. Fakat başlangıç ve küçük çaplı yangınlarda köpüklü söndürücü, kuru kimyevi tozlar ve karbondioksitli söndürücüler kullanılabilir.

C Sınıfı Yangınlar

Gaz hâlindeki yanıcı madde yangınlarıdır. LPG, doğal gaz, metan, etan, propan, asetilen, hidrojen vb. gazların yangınlarını kapsar. Gaz yangınlarına müdahale ederken genel kural önce gaz akışını kesmek sonra söndürmektir. Kuru kimyevi tozlu ve karbondioksitli söndürücüler kullanılabilir.

Ozon tabakasına zarar vermesinden dolayı kademeli olarak üretimi ve kullanımı yasaklanan halon gazı 01.01.2016 tarihinden itibaren tamamen yasaklanmıştır. Bu yüzden halokarbonlu yangın söndürücü kullanılmamalıdır.

D Sınıfı Yangınlar

Yanabilen hafif metal yangınlarıdır. Alüminyum, magnezyum, titanyum, karpit, çinko, sodyum, potasyum yangınları bu sınıfa girer. Temel özellikleri korlu, alevsiz, yüksek sıcaklıkta yanmalarıdır. Kuru kimyevi tozlu (kuru metal tozlu) söndürücüler kullanılabilir. Temel prensibi boğmadır.

Su kesinlikle kullanılmamalıdır. Çünkü bu yangınlarda yüksek sıcaklık meydana geldiğinden su bileşenlerine ayrışır ve hidrojen gazı açığa çıkar.

D sınıfı yangınların söndürme maddesi alkali borat bazlı D tipi kuru kimyevi tozdur (kuru metal tozlu söndürücü de denebilir). Kuru kum ile yanan malzemenin üzeri örtülerek de söndürülebilir.

Elektrik bir yangın türü değildir. Ancak yangın nedenidir. Elektrik yangınlarının söndürme maddesi kuru kimyevi tozlu veya CO₂ (karbondioksit) içerikli yangın söndürücülerdir. Kesinlikle su kullanılmamalıdır.

YANGIN SEBEPLERİ

Koruma Önlemlerinin Alınmaması

Yangın çıkmasının nedenlerinin başında yangına karşı önlemlerin alınmaması gelmektedir. Yangın elektrik kontağı, ısıtma sistemleri, LPG tüpleri (evlerde kullanılan tüp gazları), kaynak işleri patlayıcı parlayıcı maddelerin yeterince korunmaya alınmamasından doğmaktadır.

Bilgisizlik – Eğitimsizlik

Yangına karşı hangi önlemlerin nasıl alınacağını bilmemek ve bu konuda yeterli eğitimden geçmemek yangının önemli nedenlerindendir. İş ekipmanlarının doğru kullanımını bilmemek, soba, kalorifer gibi ısıtma sistemlerini yanlış yerleştirmek, yanıcı yakıcı, kolay tutuşabilecek malzemeleri bir arada tutmak yangına davetiye çıkarmaktır.

İhmal

Yangın konusunda bilgi sahibi olmak yeterli değildir. Söndürülmeden atılan bir kibrit veya sigara izmariti, kapatmayı unuttuğumuz LPG tüpü, ateşi söndürülmemiş ocak, fişi prizde unutulmuş ısıtıcılar gibi ihmaller büyük yangınlara yol açabilir.

Kazalar

İstem dışı oluşan olaylardan bazıları da yangına neden olmaktadır (Kalorifer kazanının patlaması, elektrik kontağı gibi). Ancak kendiliğinden gelişen bütün olaylar, başlangıçta yeterli önlemlerin alınmaması sonucu olabildiği gibi bilgisizliğin de bunda rol oynadığını görebiliyoruz. Temelde bunlar olmaksızın kazaların yol açtığı yangınlar da olmaktadır.

Sabotaj

Yangına karşı gerekli önlemler alındığı hâlde, bazı insanlar çeşitli amaç ve kazanç uğruna kasıtlı olarak kişi ve topluma ait bina ve tesisleri yakarak can ve mal kaybına neden olabilir.

Sıçrama

Kontrol altına alınmış ve alınmamış bir yangın, ihmal veya bilgisizlik sonucu sıçrayarak, yayılarak veya parlayıp patlayarak daha büyük boyutlara ulaşabilir.

Doğa Olayları

Rüzgârlı havalarda kuru dalların birbirine sürtmesi ya da yıldırım düşmesi ve benzeri doğa olayları sonucunda da yangın çıkabilir.

YANGIN SÖNDÜRÜCÜ TÜPLER

Yangın Söndürücü Tüplerin Çeşitleri

Yangınlar, yanan maddenin özelliğine göre sınıflara ayrılır ve uygun söndürücü kullanılması gerekir.

İçinde kuru kimyevi toz bulunan yangın söndürücüler çok maksatlıdır. Bu nedenle ev ve araçlar için uygundur. Tahta, kumaş gibi katı maddeler, akaryakıt gibi parlayıcı gaz yangınları üzerinde etkilidir.

KKT yani kuru kimyevi toz tipi yangın söndürücüler yangının A, B ve C tipleri üzerinde etkilidir.

Akaryakıt ve yağ gibi sıvı yangınlarında karbondioksitli söndürücüler de kullanılabilir. Bu tip söndürücüler ayrıca elektrik yangınlarında da etkilidir.

Katı madde ve akaryakıt yangınlarında köpüklü tip söndürücüler de kullanılabilir.

Sodyum, potasyum, magnezyum gibi aktif metal yangınlarında D-Tozu içeren söndürücüler kullanılır.

Yangın Söndürücü Tüplerin Muayene, Bakım ve Doldurma İşlemleri

Yangın söndürücü tüp satın alınırken; amaca uygunluğuna dikkat edilmelidir. Söndürücülerin muayene ve bakım işlemi önemli ölçüde farklılık gösterir. Aşağıda verilen aylık muayene işlemini uygulamak için konu hakkında az da olsa bilgi sahibi olmak gereklidir. **Bakım ve doldurma işlemleri ise ancak yetkili kişilerce yapılmalıdır.**

Muayene

Söndürücüler kullanılmak üzere bulunacakları yere konulduktan sonra yaklaşık **30 günlük** aralarla kontrol edilmelidir. Söndürücüler gerekli hâllerde daha sık aralıklarda kontrol edilmelidir.

Söndürücülerin aylık kontrolleri sırasında aşağıdaki gerekleri sağlayıp sağlamadığı kontrol edilmelidir:

- Söndürücünün işaretlerle gösterilen yerde bulunduğu,
- Söndürücünün engellenmemiş ve görülebilmesi ve dışa bakan yüzeyinde çalıştırma talimatlarının bulunduğu,
- Çalışma talimatlarının okunabilir durumda olduğu,
- Contalar ve mühür ile doluluk göstergelerinde bir kırılma veya kaybolma olup olmadığı,
- Söndürücünün tam dolu olduğu (tartarak veya kaldırarak),
- Söndürücünün belirgin bir biçimde hasar görmediği, korozyona uğramadığı, sızdırmadığı veya bir meme tıkanıklığı bulunup bulunmadığı,
- Basınç okuma düzeneğinin veya göstergenin kullanılan aralıkta veya konumda olup olmadığı kontrol edilir.

Bakım

Bir söndürücüye **yılda bir defadan daha fazla olmayan, ancak 6 aydan da daha az olmayan aralıklarla**, hidrostatik deney uygulandığında ve bir muayene sonucunda özellikle belirtildiğinde bakım işlemleri yapılmalıdır.

Her bir bakım esnasında bütün söndürücülere aşağıdaki işlemler uygulanmalıdır:

- Söndürücünün kullanılmış olup olmadığını tayin etmek için mühür ve güvenlik cihazlarının kontrolü,
- Güvenlik cihazının yenilenmesi ve yeni bir mührün takılması,
- Söndürücüye bir etiket takılması veya gerekli bakımın yapıldığını gösteren söndürücüye takılmış bir etiketin işaretlenmesi.

Doldurma

Tekrar doldurulabilir tipteki bütün yangın söndürücüler kullanımdan sonra, bir muayene veya bakım kusuru bulunduğu yeniden doldurulmalıdır. Tekrar dolum yapılırken, imalatçının tavsiyelerine uyulmalıdır. Tekrar dolumu yapılan maddenin miktarı tartılarak doğrulanmalıdır. Doldurulan brüt kütle imalatçının etiketinde işaretlediği brüt kütleyle aynı olmalıdır. Brüt kütlesi etikete işaretlenmemiş yangın söndürücüler için, yangın söndürücünün bir yerine brüt kütle gösteren kalıcı bir işaretleme yapılmalıdır. Tekrar dolumdan sonra, basınçlı ve kendiliğinden boşalan madde ihtiva eden yangın söndürücüler ve kartuşlar için bir sızdırmazlık deneyi yapılmalıdır. Bir tozun diğeriyle karıştırılmasına veya kirletilmesine izin verilmemelidir. Boşalmış bir yangın söndürücüdeki artık toz tekrar kullanılmamalıdır. 5 yılda bir yapılan bakım veya hidrostatik deneyler için ayrılan söndürücüler boşaltılmalıdır. Tekrar doldurulabilir basınçlı tipte bir yangın söndürücü sadece söndürücünün etiketinde belirtilen doldurma basıncına ayarlanmalıdır.

Tablo 1. Yangın Söndürme Tüplerinin Kontrolleri

Aylık kontrol	6 aylık kontrol	1 yıllık kontrol	5 veya 10 yıllık kontrol
Genel durum Emniyet subabı Hortum, lans ve tetiği kontrol edilir.	Aylık kontrole ilaveten tüp tartılır.	6 aylık kontrole ilaveten cihazın kapağı açılarak içindeki maddenin niteliğini kaybedip kaybetmediği kontrol edilir.	Cihaz tamamen boşaltılarak tüpün niteliğini kaybedip kaybetmediği su basınç testi ile kontrol edilir.

YANGIN ÖNCESİ ALINACAK GENEL ÖNLEMLER

Yangın Öncesi Taşınabilir Söndürme Cihazlarıyla İlgili Alınacak Önlemler

Yangının önlenmesi, yayılmasının engellenmesi, can ve mal kaybının yaşanmamasının sağlanması için evlerde, iş yerlerinde, günlük hayatımızda ve kişisel olarak alabileceğimiz pek çok önlem vardır. Bunlar; **yangın algılama ve uyarı sistemleri, yağmurlama sistemleri, gazlı söndürme, sesli ve ışıklı uyarı cihazları ve hidrant sistemleridir**. Bu yangın söndürme sistemlerinin kurulumu, bakımı, onarımı, periyodik kontrolleri ve kurulma zorunluluğu olan yapılar, ilgili yönetmeliklerce belirlenmiştir. Bunların dışında en sık karşılaşılabileceğimiz taşınabilir söndürme cihazlarıdır. Taşınabilir söndürme cihazları kullanım amacına uygun ve yeterli sayıda temin edilmelidir. Yangına karşı taşınabilir söndürme cihazlarıyla ilgili alınabilecek önlemlere de dikkat edilmelidir.

Taşınabilir söndürme cihazlarının tipi ve sayısı, mekânlarda var olan durum ve risklere göre belirlenir. Buna göre;

- **A sınıfı yangın** çıkması muhtemel yerlerde, öncelikle çok maksatlı **kuru kimyevi tozlu veya sulu,**
- **B sınıfı yangın** çıkması muhtemel yerlerde, öncelikle **kuru kimyevi tozlu, karbondioksitli veya köpüklü,**
- **C sınıfı yangın** çıkması muhtemel yerlerde, öncelikle **kuru kimyevi tozlu veya karbondioksitli,**
- **D sınıfı yangın** çıkması muhtemel yerlerde, öncelikle **kuru metal tozlu söndürme cihazları bulundurulur.**

Hastanelerde, huzurevlerinde, anaokullarında ve benzeri yerlerde sulu veya temiz gazlı söndürme cihazlarının tercih edilmesi gerekir.

Düşük tehlike sınıfında her 500 m², orta tehlike ve yüksek tehlike sınıfında her 250 m² yapı inşaat alanı için 1 adet olmak üzere, uygun tipte 6 kg'lık kuru kimyevi tozlu veya eş değeri gazlı yangın söndürme cihazları bulundurulması gerekir.

Otoparklarda, depolarda, tesisat dairelerinde ve benzeri yerlerde ayrıca tekerlekli tip söndürme cihazı bulundurulması mecburidir.

Söndürme cihazları dışarıya doğru, geçiş boşluklarının yakınına, dengeli dağıtılarak, görülebilecek şekilde işaretlenir ve her durumda kolayca girilebilir yerlere, yangın dolaplarının içine veya yakınına yerleştirilir. Söndürme cihazlarına ulaşma mesafesi en fazla 25 m olur. Söndürme cihazlarının, kapı arkasında, yangın dolapları hariç kapalı dolaplarda ve derin duvar girintilerinde bulundurulmaması ve ısıtma cihazlarının üstüne veya yakınına konulmaması gerekir. Ancak, herhangi bir sebeple söndürme cihazlarının doğrudan görünmesini engelleyen yerlere konulması hâlinde, yerlerinin uygun fosforlu işaretler ile gösterilmesi şarttır.

Taşınabilir söndürme cihazlarında söndürücünün duvara bağlantı asma halkası duvardan kolaylıkla alınabilecek şekilde yerleştirilir ve 4 kg'dan daha ağır ve 12 kg'dan hafif olan cihazların zeminden olan yüksekliği yaklaşık 90 cm'yi aşmayacak şekilde montaj yapılır.

Yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrolü ve bakımı TS ISO 11602-2 standardına göre yapılır. Söndürme cihazlarının bakımını yapan üreticinin veya servis firmalarının dolum ve servis yeterlilik belgesine sahip olması gerekir. Servis veren firmalar, istenildiğinde müşterilerine belgelerini göstermek zorundadır. Söndürme cihazlarının standartlarda belirtilen hususlar doğrultusunda yılda bir kez yerinde genel kontrolleri yapılır ve dördüncü yılın sonunda içindeki söndürme maddeleri yenilenerek hidrostatik testleri yapılır. Cihazlar dolum için alındığında, söndürme cihazlarının bulundukları yerleri tehlike altında bırakmamak için, servisi yapan firmalar, bakıma aldıkları yangın söndürme cihazlarının yerine, aldıkları söndürücü cihazın özelliğinde ve aynı sayıda kullanıma hazır yangın söndürme cihazlarını geçici olarak bırakmak zorundadır.

Evlerde Yangın Öncesi Alınacak Önlemler

Yangından korunmanın en emin yolu yangın çıkmamasını sağlamaktır. Bunun için günlük hayatta ve evlerde yangına karşı alınması gereken bazı önlemler vardır.

Bunlar:

- Elektrik kesilmelerinde mum yerine fener kullanılmalıdır.
- Çakmak ve kibritler çocuklardan ve yatak gibi yanıcı malzemelerden uzak tutulmalıdır.
- Düzenli baca temizliği yaptırılmalı, şömine önünde koruyucu panel kullanılmalıdır.
- Yanan ocak çevresinde havlu, tutacak ve perdelere dikkat edilmelidir.
- Tenceredeki yağın tutuşması durumunda üzerine kapak kapatılmalı ve ocak söndürülmelidir. Asla su dökülmemelidir.
- Evde benzin, gaz yağı gibi parlayıcı sıvılar bulundurulmamalıdır. Eğer bulundurulması zorunluysa, sıkıca kapatılıp üzeri etiketlenerek ısıtıcılardan uzak bir noktaya saklanmalıdır.
- Portatif ısıtıcılar tutuşabilecek her türlü eşyanın en az 1 metre uzağına yerleştirilmelidir.
- Devrildiğinde otomatik olarak kapanan ısıtıcılar tercih edilmeli ve yanında durulmayacaksa çalışır hâlde bırakılmamalıdır.
- Ev eşyaları ve özellikle çocukların giysileri seçilirken kolayca alev alan sentetik malzemeden kaçınılmalıdır.
- Soyulmuş, yıpranmış elektrik kabloları yenisiyle değiştirilmelidir.
- Eskiyen, kırılan prizler yenilenmeli. Prizlere ve uzatma kablolarına voltaj kapasitesinden fazla cihaz bağlanmamalıdır.

- Gaz sızıntısı fark edilirse kesinlikle elektrik düğmeleri kullanılmamalıdır. Patlamaya neden olabilir. Hemen mekân havalandırılmalı ve acil doğal gaz ihbar telefonu 187 aranmalıdır.

- Evlere gaz sızıntısında alarm veren bir karbon monoksit alarmı ve bir de duman alarmı taktırmak yangına karşı etkili önlemlerden biridir.

İş Yerlerinde Yangın Öncesi Alınacak Önlemler

Günlük hayatta ve evlerde yangına karşı alınması gereken önlemler gibi iş yerlerinde de yangınla mücadele etmek için yapılması gerekenler vardır.

İş yerinin büyüklüğüne, yapılan işin özelliğine, iş yerinde bulunan ekipmanlara, kullanılan maddelerin fiziksel ve kimyasal özelliklerine ve iş yerinde bulunabilecek azami kişi sayısına göre, iş yerinde etkili ve yeterli yangın söndürme ekipmanı ile gerektiğinde yangın detektörleri ve alarm sistemleri bulundurulur.

Yangın söndürme ekipmanları her zaman kullanıma hazır bulundurulur, bu ekipmanların mevzuatın öngördüğü periyotlarda bakımı ve kontrolü yapılır. Yangın söndürme ekipmanları kolay kullanılabilir nitelikte olur, görünür ve kolay erişilir yerlere konulur ve bu ekipmanların önlerinde engel bulundurulmaz.

Yangın söndürme ekipmanı ve bulunduğu yerler Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği'ne uygun şekilde işaretlenir. İşaretler uygun yerlere konulur ve bu işaretlerin kalıcı ve görünür olması sağlanır.

İş yerlerinde bağımsız kaçış, çıkış ve merdivenler ile yangınla ilgili bütün özel düzenlemelerin ilgili yönetmelik hükümlerine uygun olması esastır.

Binaların Yangından Korunması ile İlgili Önlemler

Kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar ve gerçek kişilerce kullanılan her türlü yapı, bina, tesis ve işletmelerde çıkabilecek yangınların en aza indirilmesini ve herhangi bir şekilde çıkabilecek yangının can ve mal kaybını en aza indirerek söndürülmesini sağlamak üzere, yangın öncesinde ve sırasında alınacak tedbirler belirlenmiştir.

- Herhangi bir yerde kontrol dışı ateş yandığının veya duman çıktığının görülmesi hâlinde, itfaiyeye haber verilir.

- Kamuya açık telefon ve ücretli telefon kabinlerinin içine, kara yolları ve otobanların şehir dışındaki uygun yerlerine, kamu binalarının, sitelerin ve diğer kurum ve kuruluşlara ait binaların güvenlik ve kontrol sistemlerinin bulunduğu yerlere, kırmızı zemin üzerine fosforlu sarı veya beyaz renkte itfaiyenin güncel telefon numarasının yazılması mecburidir.

- Yangına müdahaleyi kolaylaştırmak bakımından, itfaiye araçlarının yapıya kolayca yanaşmasını sağlamak üzere, yapıların ana girişine ve civarına park yasağı konulması ve bu hususun trafik levha ve işaretleri ile gösterilmesi şarttır.

- Yüksek binalar ile toplam kapalı kullanım alanı 10000 m² 'den büyük imalathane, atölye, depo, otel, motel, sağlık, toplanma ve eğitim binalarında, binaya ait yangın tahliye projeleri, bina girişinde ve yangın sırasında itfaiyenin kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde bulundurulur. Bu projelerde; binanın kaçış yolları, yangın merdivenleri, varsa itfaiye asansörleri, yangın dolapları, itfaiye su verme ağızları, yangın pompaları ile jeneratörün yeri işaretlenir.

- Binada yangın çıkması hâlinde olaya müdahale eden acil durum ekipleri mahallî itfaiye teşkilatı amirinin olay yerine gelmesinden itibaren onun emrine girerler ve ona her konuda yardım etmek mecburiyetindedirler.

- Gerek bina acil durum ekiplerinin ve gerekse yangına müdahale eden itfaiye ekiplerinin görev yaptıkları sırada, yetkili itfaiye amirince can ve mal güvenliğini korumak üzere verilecek olan karar ve talimatlar, diğer kamu görevlilerince ve yangın güvenliği sorumlularınca aynen yerine getirilir.

- Kamu görevlileri, bina kullanıcıları, bina görevlileri, gönüllü ekipler ve olay yerinde bulunan herkes, itfaiye ekiplerinin görevlerini yerine getirmesine yardımcı olur ve çalışmalarını güçleştirici davranışlardan kaçınır.

- Koru, park, bahçe ve piknik yerlerinde ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işleticilere ve vatandaşlara ocak yeri olarak ayrılmış yerler dışında ateş yakmak, ateşle ilgili işler yapmak ve anız yakmak yasaktır. Kâğıt, plastik ve naylon gibi kolay yanan maddeler ile kıvılcımlı küllerin ve sigara izmaritlerinin kapalı mekânlara, kapı önlerine, ormanlık alanlara, otoban, cadde ve sokaklara atılması ve dökülmesi yasaktır.

- Araçların, sokak ve caddelerde yangın söndürme cihazlarının kullanılmasını ve itfaiye araçlarının geçişini zorlaştıracak şekilde park edilmesi, itfaiye araçlarına yol verilmemesi, yaya kaldırımını aşacak şekilde tabela ve afiş asılması, sergi açılarak yolun kapatılması ve dar sokaklara araç park edilmesi gibi fiil ve hareketler yasaktır.

- Her türlü binada, açık arazide, tesiste, sokakta, caddede, meydan ve alanda bulunan sabit ve seyyar yangın söndürme tesisat ve cihazlarını karıştırmak, bozmak, kırmak, sökmek, içine kâğıt ve paçavra gibi yabancı maddeler koymak veya bunları kullanılmayacak hale getirmek veya bozuk bir hâlde tutmak, her ne suretle olursa olsun yangın musluklarının önünü kapatmak, bina önüne ip çekmek, tente asmak ve benzeri hareketler yapmak yasaktır. Yangın söndürücü tesis ve malzeme, amacı dışında kullanılamaz.

YANGIN SIRASINDA YAPILMASI GEREKENLER

Yangın söndürme tüpünün kullanımında 'PAT' kuralına benzer şekilde, yangın sırasında da 'PATPAT' kuralına uyulmalıdır.

Bu kural;

- **Panik yapma,**
- **Alarm ver,**
- **Tüpü al,**
- **Pimi çek,**
- **Ateşe tut,**
- **Tetiğe bas**

Yangın olduđuunda:

- P > Panik yapma
- A > Alarm ver
- T > Tüpu al
- P > Pimi çek
- A > Ateşe tut
- T > Tetiğe bas

Yangının büyüklüğü bir çöp bidonu büyüklüğündeyse müdahale edebilirsiniz. Aksi takdirde panik yapmadan ortamı terk etmeniz gerekmektedir.

Mutlaka alarm verilmelidir. Yangını çevrenizdekilere duyurmalısınız. Alo İtfaiyeyi aramalı veya çevrenizdekilerden aramalarını istemelisiniz. Yalnızsanız mutlaka birilerine sesinizi duyurmalı ve birilerinin haberinin olmasını sağlamanız gerekmektedir.

Yangın söndürücü tüpü doğru kullanın. Yangın söndürücü üzerinde nasıl kullanılacağı yazar. Okuyun, öğrenin ve mutlaka çevrenizdekilere öğretin.

Yangın tüpünü kullanmadan önce 1-2 kez sallayın. Söndürücüyü aleve 450 açıyla sıkın. Bu sırada rüzgârı arkanıza alın ki yangının dumanı ve ısısı ile söndürücünün tozu size doğru gelmesin. Karbondioksit tüpten çıkarken çok soğuktur ve soğuk yanığına yol açabilir, hortum elinize yapışabilir. Ucundan tutun ve kesinlikle canlılar üzerinde kullanmayın. Yangının merkezine 3 metreden fazla yaklaşmayın ki köz veya yanan sıvı çevreye sıçramasın. Yangının merkezine 5 metreden uzak durmayın ki söndürücü etkili olabilsin.

Söndürücünün tüpten basınçla çıkışına ve çıkaracağı sese hazırlıklı olun. Sizi geri itebilir. Söndürücünün basıncını kola basıp çekerek ayarlamaya çalışmayın. Kolu her zaman basılı tutun. Eğer söndürücü madde çok tazyikli çıkıyorsa biraz gerileyin. Eğer söndürücü madde alevlere yetişmiyorsa biraz yaklaşın. Önce ön tarafı sonra ileriye söndürün. Yangın tamamen sönene kadar müdahale edin. Yangını köreltmişseniz devam edin, gerekiyorsa ikinci bir tüp kullanın. Başarılı değilseniz ortamı terk edin, kendinizi riske atmayın. Dumandan kaçma yollarını öğrenin.

Yangın sırasında ve dumanlı ortamda aşağıdaki maddeler uygulanmalıdır:

- Çömelerek, emekleyerek veya sürünerek olay yerinden uzaklaşın.
- Gözlerinizi kısın ve fazla açmayın.
- Unutmayın zeminde her zaman bir miktar oksijen bulunur.
- Yüzünüzü ıslak bir havluyla korumak yararlı olur.
- Koşmayın fakat hızlı olun.
- Duman olan merdivenlere girmeyin.
- Unutmayın ki sıcak duman yukarıya doğru yükselir. Yangın durumunda binanın üst katlarına gitmeyin.

YANGIN SONRASI ALINACAK GENEL ÖNLEMLER

İş yerlerinde; acil durum planları, acil durum krokileri (toplanma yeri belirtilen), çalışan sayısına uygun olarak gerekli eğitimleri almış acil durum ekipleri, yangın eğitimini de içeren çalışan eğitimleri ve senede **en az 1 kez yapılması zorunlu olan uygulamalı yangın tatbikatları düzenli olarak yapılmalıdır.**

Tüm çalışanlar acil durum planları ile arama, kurtarma ve tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım konularında görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirilir.

Acil Durum Ekiplerinin Görevleri:

- Söndürme ekibi; binada çıkacak yangına derhâl müdahale ederek yangının genişlemesine engel olmak ve söndürmek,
- Kurtarma ekibi; yangın ve diğer acil durumlarda can ve mal kurtarma işlerini yapmak,
- Koruma ekibi; kurtarma ekibince kurtarılan eşya ve evrakı korumak, yangın nedeniyle ortaya çıkması muhtemel panik ve kargaşayı önlemek,
- İlk yardım ekibi; yangın sebebiyle yaralanan veya hastalanan kişilere ilk yardım yapmak.

Ekiplerin Çalışma Esasları:

- Acil durum ekiplerinin birbirleriyle iş birliği yapmaları ve karşılıklı yardımlaşmada bulunmaları esastır.

• Ekiplerin yangın anında sevk ve idaresi, itfaiye gelinceye kadar iç düzenlemeyi uygulamakla görevli amir veya yardımcılara aittir. Bu süre içinde ekipler amirlerinden emir alırlar. İtfaiye gelince, bu ekipler derhâl itfaiye amirinin emrine girerler.

• Bina sahibi ve yöneticileri ile bina amirleri; ekiplerin, yapılarda meydana gelecek yangınlara müdahale etmeleri ve kurtarma işlemlerini yürütmelerinde kullanmaları için gereken malzemeleri bulundurmak zorundadırlar. Yapının büyüklüğüne, kullanım amacına, mevcut koruma sistemlerine ve oluşturulan ekip özelliklerine göre, mahallî itfaiye teşkilatı ve sivil savunma müdürlüğünün görüşü alınarak, gerekli ise gaz maskesi, teneffüs cihazı, yedek hortum, lans, hidrant anahtarı ve benzeri malzemeler bulundurulur. Bulundurulacak malzemeler, itfaiye teşkilatında kullanılan malzemelere uygun olmak zorundadır. Araç-gereç ve malzemenin bakımı ve korunması, iç düzenlemeyi uygulamakla görevli amirin sorumluluğu altında görevliler tarafından yapılır.

• Yangın haberini alan acil durum ekipleri, kendilerine ait araç-gereç ve malzemelerini alarak derhâl olay yerine hareket ederler. Olay yerinde; **Söndürme ekibi** yangın yerinin altındaki, üstündeki ve yanlarındaki odalarda gereken tertibatı alır, yangının genişlemesini önlemeye ve söndürmeye çalışırlar.

• **Kurtarma ekibi** önce canlıları kurtarır. Daha sonra yangında ilk kurtarılacak evrak, dosya ve diğer eşyayı, olay yerinde bulunanların da yardımı ile ve büro şeflerinin nezareti altında mümkünse çuvallara ve torbalara koyarak boşaltılmaya hazır hâle getirir. Çuval ve torbalar, bina yetkililerinin gerek görmesi hâlinde binanın henüz yanma tehlikesi olmayan kısımlarına taşınır. Yanan binanın genel olarak boşaltılmasına olay yerine gelen itfaiye amirinin veya en büyük mülki amirin emriyle başlanır.

• **Koruma ekibi** boşaltılan eşya ve evrakı, güvenlik güçleri veya bina yetkililerinin göstereceği bir yerde muhafaza altına alır ve yangın söndürüldükten sonra o binanın ilgililerine teslim eder.

• **İlk yardım ekibi** yangında yaralanan veya hastalananlar için ilk yardım hizmeti verir.

• Yangından haberdar olan bina sahibi, yöneticisi, amiri ile acil durum ekipleri en seri şekilde görev başına gelip, söndürme, kurtarma, koruma ve ilk yardım işlerini yürütmek zorundadır.

Acil durum ekiplerinde görev almayanlar; çıkış levhalarını takip ederek yangın kaçış yollarını ve merdivenlerini, sıkışıklığa meydan vermeden düzenli bir şekilde kullanmalı. Binayı terk ettikten sonra hiçbir surette binaya geri dönmemelidir.

Tahliye sonrası, iş yerinde kalmış olabilecek çalışanların belirlenmesi için sayım da dâhil olmak üzere gerekli kontroller yapılır.

İşveren, iş yerinde yangın meydana gelmesi hâlinde çalışanların bu durumun olumsuz etkilerinden korunması için bulundukları yerden güvenli bir yere gidebilmeleri amacıyla izlenebilecek uygun tahliye düzenlemelerini acil durum planında belirtir ve çalışanlara önceden gerekli talimatları verir.

İş yerlerinde yaşlı, engelli, gebe veya kreş var ise çocuklara tahliye esnasında refakat edilmesi için tedbirler alınır.